

Het nieuwe spieken

Handleiding De AI-schaal voor evaluaties

Hoe kan je als leerkracht nog evalueren in
tijden van ChatGPT?

AI-schaal voor evaluaties

1	Geen AI	De taak wordt afgewerkt zonder hulp van AI. Leerlingen zijn enkel toegewezen op hun kennis, begrip en vaardigheden. AI mag niet gebruikt worden tijdens deze taak.
2	AI-ondersteuning bij het brainstormen en structureren	AI mag tijdens de brainstormfase, om ideeën te structureren en verbeterpunten op te zoeken. AI mag niet gebruikt worden in het finale eindproduct.
3	AI-ondersteuning bij het verbeteren	AI mag het werk van een student verbeteren en verduidelijken. AI mag geen nieuwe inhoud creëren. AI mag gebruikt worden, maar je originele werk moet apart worden toegevoegd.
4	AI mag met verplichte menselijke evaluatie	AI mag deeltaken uitvoeren, maar de student voorziet opmerkingen bij het gegenereerde werk. De student gaat kritisch en evaluerend om met de content van de AI. AI voert deeltaken uit. De student beoordeelt dat werk en geeft aan welke inhoud door de AI is gegenereerd.
5	Volledig gebruik AI toegestaan	AI wordt gebruikt als co-pilot bij het afwerken van de taak. AI mag doorheen de hele taak gebruikt worden en de student moet niet aangeven waar AI gebruikt werd.

Voor de leerkracht

Gebaseerd op de AI Assessment Scale van Leon Furze:

AI-schaal voor evaluaties

1	Geen AI	Je mag geen AI gebruiken bij deze taak.
2	AI-ondersteuning bij het brainstormen en structureren	Je mag AI gebruiken als brainstormpartner, om verbeterpunten op te zoeken of om je werk te structureren. Het afwerken van de taak doe je zelf!
3	AI-ondersteuning bij het verbeteren	Je maakt de taak zelf, maar je mag AI gebruiken om je werk te verbeteren! Jouw originele, onbewerkte werk voeg je ook toe!
4	AI mag met verplichte menselijke evaluatie	Je mag AI gebruiken om stukken van taak uit te voeren. De gegenereerde stukken duid je duidelijk aan en je geeft een korte uitleg, waarom je AI gebruikt hebt en op welke manier!
5	Volledig gebruik AI toegestaan	Je mag doorheen de hele taak AI gebruiken en je hoeft niet aan te geven waar je AI hebt gebruikt.

Voor leerlingen

Gebaseerd op de AI Assessment Scale van Leon Furze:

Hoe evalueren in tijden van generatieve AI?

De AI-schaal voor evaluaties (AIAS)

Tekstgeneratieve AI heeft met veel bombarie haar intrede gemaakt in het onderwijs en heeft in de tussentijd misschien wel de kwetsbaarheid blootgelegd van veel van onze huidige evaluatievormen. Sinds het verschijnen van ChatGPT in november 2022 blijft het narratief van "valsspelen" de technologie vergezellen, maar het zou natuurlijk ook kunnen dat veel van onze evaluatievormen eigenlijk niet zijn aangepast aan de huidige context. De afgelopen jaren is immers duidelijk geworden dat de AI-technologie niet zal verdwijnen, wel integendeel. Het gebruikersaantal neemt alleen maar toe ([imec.digimeter.2023, 2024](#)). Een verbod op de technologie in het onderwijs lijkt dan ook zeker geen eenvoudige en misschien ook helemaal geen wenselijke oplossing. Er zal een middenweg gevonden moeten worden, waarbij we zowel rekening houden met de vooruitgang van de technologie, als met de integriteit en creativiteit van onze leerlingen.

Daarom ontwikkelden een aantal wetenschappers een AI Assessment Schaal (AIAS) die het gebruik van AI tijdens het uitvoeren van beoordelingstaken beschrijft en binnen vijf duidelijke kaders formuleert ([The AI Assessment Scale: Version 2, 2024](#)). De AIAS is ontworpen om het gemakkelijker te maken om in een klascontext regels rond AI-gebruik bij taken te formuleren en in samenspraak met leerlingen toe te passen. Leerkrachten en onderwijspersoneel kunnen immers zelf beslissen welke mate van AI-gebruik er wel of niet als valsspelen wordt beschouwd.

Voorlopig huppelen detectietools nog achter de feiten aan om nauwkeurig en betrouwbaar het 'plagiat' door toepassingen als ChatGPT vast te stellen. En sowieso is het voor leerkrachten zelf ook niet eenvoudig om met absolute zekerheid te achterhalen of een opstel nu geschreven is door nonkel Frans of door ChatGPT. We kunnen dus nog niet echt vertrouwen op post-beoordelingsmethoden om vast te stellen dat een student hulp heeft gehad van ChatGPT. Vandaar dat deze methode meer wil inzetten op het voorkomen dan het genezen. De bedoeling is dan ook dat de leerkracht en leerlingen samen de AIAS bespreken, voorafgaand aan de beoordelingstaak, en dat ze in samenspraak een AI-niveau afspreken.

De expliciete stijl van de schaal stelt opvoeders in staat om heel duidelijk af te bakenen hoe en waarom AI wel of niet gebruikt kan worden bij een bepaalde taak. Voor leerlingen geeft de schaal dan weer duidelijkheid over op welke leeraspecten ze getest zullen worden, en welke taken ze dus zeker wél op eigen kracht moeten uitvoeren. Voor bijkomende deeltaken die minder aan bod komen bij een beoordeling, kan dan AI-gebruik worden toegestaan. Op deze manier worden de leerdoelstellingen voor een leerling nog eens expliciet besproken en worden leerlingen bijgevolg geactiveerd om na te denken over hun persoonlijke leerproces.

Dit brengt ook een belangrijke les naar boven binnen het debat over AI in onderwijs. Het verbieden van AI gedurende het leerproces beschouwen als voorbereiding op een toekomst waar AI vrij toepasbaar is, is de bal volledig mislaan. Juist in het onderwijs zouden we onze leerlingen moeten aanleren dat AI een deel van onze gereedschapskist zou moeten zijn, en dan nog een deel dat het best tot uiting komt in combinatie met het menselijke denken en kritische vermogen. Door leerlingen aan het denken te zetten en met hen in gesprek te gaan over welke taken het best kunnen uitgevoerd worden met en zonder AI, kunnen we hen een veel betere voorbereiding bieden op een toekomst mét AI, wat uiteindelijk toch de taak is van het onderwijs.

Hoe leerkrachten de AI-schaal voor evaluaties kunnen gebruiken

Leerkrachten kunnen de AIAS gebruiken om duidelijker te communiceren over het toegelaten gebruik van AI tijdens beoordelingstaken. Het gaat hierbij vooral over vooraf afspraken maken met je leerlingen over de rol van AI in hun leerproces en over het vaststellen van duidelijke richtlijnen voor het gebruik ervan op basis van de leerdoelstellingen bij een taak.

Concreet leg je dus de vijf niveaus van AI-gebruik voor aan je leerlingen en ga je met hen het gesprek aan over welk AI-gebruiksniveau jullie per taak willen afspreken. Die vijf niveaus vind je verder in de bundel.

Bij je eerste introductie van de AIAS, kan je aan je leerlingen de vraag stellen op welke manieren zij al ChatGPT gebruikt hebben en waarvoor. Wijs hen er daarbij vooral op dat je als gebruiker best kritisch blijft tegenover wat ChatGPT/Copilot je aanreikt, en dat je dat best niet zomaar klakkeloos overneemt.

- Twijfel je zelf of je wel genoeg weet over die GPT's als chatGPT en Copilot, kijk dan zeker eens naar ons ander lesmateriaal: [Lessenreeks ChatGPT](#) of kijk op amai.vlaanderen

Als je effectief aan de slag wilt gaan met de AIAS, overloop dan zeker de volgende stapjes.

- **Maak duidelijk voor jezelf en voor je leerlingen welke vaardigheden je wil testen en beoordelen**
- **Laat je leerlingen nadenken over welke aspecten van die taak ze zeker zelfstandig zouden moeten kunnen en welke aspecten ze kunnen uitbesteden aan een AI-toepassing.**
- **Doe je eigen voorstel voor een AI-niveau en leg dat niveau uit in functie van jouw aangehaalde doelstellingen.**
 - **Incorporeer eventueel het voorgestelde niveau van je leerlingen, ALS dit gepast is.**
- **Controleer of je leerlingen begrijpen waarom hun voorstel wel/niet gepast was en leg indien nodig uit.**
- **Maak een uiteindelijke afspraak over het AI-niveau, en het toegelaten gebruik van AI.**

Later in het schooljaar of wanneer je dit gesprek al vaak gevoerd hebt, kan je natuurlijk ook onmiddellijk afkloppen op het meest gepaste niveau, maar zorg ervoor dat je blijft openstaan voor conversatie en nuance. Eén niveau blijven afdwingen is niet functioneel en zet zowel je leerlingen als jijzelf niet aan tot nadenken over de toegepaste evaluatievorm en leerdoelstellingen.

Het is dan ook belangrijk dat je als leerkracht de vijf niveaus van de AIAS begrijpt en kunt uitleggen hoe elk niveau van toepassing is op verschillende soorten leerdoelen. Daarnaast kan je als leerkracht aan de hand van deze schaal leerlingen beter begeleiden bij het gebruik van AI en hen aanmoedigen om –desondanks de gemakkelijke optie van AI– toch hun eigen kennis en vaardigheden te demonstreren in overeenstemming met de gevraagde leerdoelen.

Veel succes met de AI-schaal voor evaluaties!

- The AI Assessment Scale: Version 2. (2024b, januari 10). Leon Furze. <https://leonfurze.com/2023/12/18/the-ai-assessment-scale-version-2/>
- De Marez, L., Sevenhant, R., Denecker, F., Georges, A., Wuyts, G. & Schuurman, D. (2024). Imec.digimeter.2023. Digitale trends in Vlaanderen. Imec.

